

Popüler Bir Televizyon Dizisine Yönelik İzleyici Şikâyetlerinde Kültürel Yozlaşma Algısı: Uzak Şehir Örneği

Perceptions of Cultural Degeneration in Viewer Complaints About a Popular Television Series: The Case of Uzak Şehir

Ethem BABRAK¹

Özet

¹Bitlis Eren Üniversitesi, Güroymak Meslek Yüksekokulu Pazarlama ve Reklamcılık Böl. Bitlis

ORCID:

E.B.: 0000-0002-8418-9271

Corresponding Author:

Ethem BABRAK

Email:

ebabrak@beu.edu.tr

Citation: Babrak, E. (2026). Popüler bir televizyon dizisine yönelik izleyici şikâyetlerinde kültürel yozlaşma algısı: Uzak Şehir örneği. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 16 (3), 436-449.

Submitted: 26.05.2026

Accepted: 17.08.2026

Bu çalışma, popüler bir televizyon dizisine yönelik dijital izleyici şikâyetlerinde kültürel yozlaşma algısının nasıl kurulduğunu Uzak Şehir dizisi örneğinde incelemektedir. Araştırma nitel desende tasarlanmış ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri seti iki bölümden oluşmaktadır: dizide kültürel yozlaşma bağlamında öne çıkan anlatı unsurları ile 23.05.2026 tarihinde Şikayetvar platformunda “Uzak Şehir” ve “Uzak Şehir dizisi” etiketleri altında ulaşılan 94 izleyici yorumu. Yorumlar satır satır okunmuş, açık kodlama yapılmış ve baskın şikâyet eksenine göre sekiz tema oluşturulmuştur. Kodlama sonucunda elde edilen temalar frekanslandırılmıştır. Bulgular Stuart Hall’un kod açılımı modeli çerçevesinde yorumlanmış; izleyici tepkilerinin özellikle muhalif ve müzakereci okuma örüntülerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Şikâyetler en çok aile ve toplumsal değerlerin zedelendiği düşünülen temsiller (%29,8), senaryo mantıksızlığı ve tekrarlar (%23,4), karakter eleştirileri (%16,0) ve yayın politikası/süre uzatmaları (%10,6) etrafında toplanmıştır. Daha sınırlı düzeyde ise yanlış kültürel temsiller, siyasi hassasiyetler, askerî/mesleki hatalar ve gençler üzerindeki olası etkiler eleştirilmiştir. Sonuç olarak, Şikayetvar platformunda yer alan şikâyet odaklı izleyici yorumları düzleminde Uzak Şehir, kültürel değerler, aile yapısı ve medya sorumluluğu üzerine kamusal tartışma üreten bir popüler kültür metni olarak görünür hale gelmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kültürel Yozlaşma Algısı, Televizyon Dizileri, İzleyici Şikâyetleri, Alımlama Analizi, Şikayetvar

Abstract

This study examines how perceptions of cultural degeneration are constructed in digital viewer complaints about a popular television series, focusing on the case of Uzak Şehir. Designed within a qualitative framework, the research employs content analysis. The dataset consists of two parts: narrative elements in the series related to cultural corruption and 94 viewer comments retrieved on May 23, 2026, from the Şikayetvar platform under the tags “Uzak Şehir” and “Uzak Şehir dizisi.” Each comment was read line by line, openly coded, and categorized into eight dominant themes. These themes were then quantified by frequency. Findings were interpreted through Stuart Hall’s encoding/decoding model, revealing that audience reactions were predominantly shaped by oppositional and negotiated readings. Complaints were most concentrated on portrayals perceived as damaging family and social values (29.8%), illogical or

repetitive plotlines (23.4%), character criticisms (16.0%), and broadcasting policies or extended durations (10.6%). At a more limited level, misrepresentations of culture, political sensitivities, military/professional errors, and potential effects on youth and children were criticized. In conclusion, based on complaint-oriented viewer comments on the Şikayetvar platform, Uzak Şehir is evaluated not merely as a dramatic television narrative but as a popular culture text that generates public debate on cultural values, family structures, and media responsibility.

Keywords: Perception of Cultural Degeneration, Television Series, Viewer Complaints, Reception Analysis, Şikayetvar.

1. GİRİŞ

Televizyon dizileri, Türkiye’de toplumsal yaşamın kültürel dönüşümü noktasında önemli bir yere sahiptir. Bu yapımlar sadece eğlence ve boş zaman pratiği sunmakla kalmamakta; aynı zamanda aile, akrabalık, toplumsal cinsiyet, sınıf, ahlak ve gündelik hayat normlarının yeniden üretildiği kültürel metinler olarak işlev görmektedir. Geniş izleyici kitlelerine ulaşan bu popüler diziler, tekrar eden anlatı kalıpları ve karakter örüntüleri aracılığıyla toplumsal değerler üzerinde doğrudan veya dolaylı olarak kimi olumlu/olumsuz etkiler yaratabilmektedir (Eroğlu, 2024). Duman’ın (2019) da vurguladığı üzere, benzer dizilerde benzer anlatı yapılarına sıkça rastlanması, bu içeriklerin belirli toplumsal kodları olağanlaştırma gücünü ve potansiyelini artırmaktadır.

Televizyon dizilerinin toplumsal gerçekliği yalnızca yansıtan değil, aynı zamanda belirli temsil rejimleri ve ideolojik çerçeveler içinde yeniden kuran kültürel metinler olduğu yönünde geniş bir literatür bulunmaktadır (Hall, 1997; Fiske, 1987; Kellner, 1995). Televizyonun gündelik yaşam, toplumsal normlar ve değer sistemleri üzerindeki uzun vadeli etkilerine dikkat çeken yaklaşımlar da bu çerçeveyi desteklemektedir (Gerbner, Gross, Morgan, & Signorielli, 1986). Türkiye bağlamındaki çalışmalar ise yerli dizilerin sınıf, aile, toplumsal cinsiyet ve kültürel aidiyet gibi alanlarda belirli anlam kalıplarını yeniden üretebildiğini göstermektedir (Gökmen, 2022; Eroğlu, 2024; Aslantaş, 2025).

Gökmen, yerli televizyon dizilerinde toplumsal sınıfların kapitalist ideoloji doğrultusunda manipüle edildiğini ve özellikle alt ve üst sınıfların görünür kılınırken orta sınıfın silikleştirildiğini belirtmektedir (Gökmen, 2022: 190). Benzer bir şekilde Eroğlu, Türkiye’de televizyon dizilerinin bireycilik ve toplumculuk ekseninde kültürel değişime etki ettiğini ve kimi zaman toplumsal mühendislik işlevi taşıyabildiğini öne sürmektedir (Eroğlu, 2024: 45). Aslantaş’ın televizyon dizilerinde aile kuşakları arasındaki ilişki ve etkileşime odaklanan çalışması da dizi anlatılarının topluma sunulan aile modelini biçimlendirmede etkili olduğunu göstermektedir (Aslantaş, 2025).

Bu tartışmalar bağlamında Uzak Şehir, son dönemde hem yüksek izlenme oranları hem de tartışma yaratan içerikleri nedeniyle dikkat çeken yapımlardan biridir. Uzak Şehir, 11 Kasım 2024 tarihinde Kanal D’de yayınlanmaya başlamış, iki sezonu tamamlamış ve 2026 baharında üçüncü sezon onayı almış (www.kanald.com.tr, 2026), bir Türk televizyon dizisidir. Ay Yapım ile AyNA Yapım ortaklığında hazırlanan dizi, Lübnan yapımı Al Hayba’dan uyarlanmıştır. Yönetmenliğini Yıldız Aşanboğa (ana yönetmen), Emre Aybek ve Ahmet Katıksız üstlenirken, senaryosu Gülizar Irmak tarafından kaleme alınmıştır. Çekimleri büyük oranda Mardin’in Midyat ilçesine bağlı Narlı köyünde gerçekleştirilen yapımlar, dramatik kurgusu sayesinde kısa sürede geniş bir izleyici kitlesine ulaşmıştır. Dizi, Kanada’da yaşayan ve merkezi karakter olan Alya Smith Albora’nın, vefat eden eşinin son isteğini yerine getirmek amacıyla beş yaşındaki oğlu Deniz ile birlikte Albora ailesinin topraklarına dönmesiyle başlamaktadır. Bu mekânsal dönüş, aynı zamanda aile içi iktidar ilişkilerinin, örtük geçmiş sırlarının ve bölgesel normların çatışmalı bir biçimde yeniden üretildiği bir toplumsal alanın açılmasına yol açar. Dizide Alya’nın karşılaştığı baskıcı aile düzeni, aile reisinin otoritesi ve geçmişe dair saklı kalmış olaylar aracılığıyla kademeli olarak görünür hale gelir; Alya ve oğlu, hem hayatta kalma hem de özerklik kazanma yönünde zorlayıcı bir mücadele içine itilirler.

Alya, geçmişin travmalarıyla ve Albora ailesinin baskıcı yapısıyla yüzleşirken açığa çıkan aile sırları, hem kendisi hem de oğlu için hayatta kalma mücadelesini derinleştirmektedir.

Dizinin oyuncu kadrosunda Ozan Akbaba (Cihan Albora), Sinem Ünsal (Alya Albora Smith), Gonca Cilasun (Sadakat Hanım), Kuzey Gezer (Deniz Cihan Albora-çocuk oyuncu), Müfit Kayacan (Ecmel Albora), Alper Çankaya (Şahin Albora), Burç Kümbetlioğlu (Boran Albora), Ferit Kaya (Demir Baybars), Atakan Özkaya (Kaya Albora) gibi isimler yer almaktadır.

Dizinin geniş kitlelere ulaşması, içerdiği temaların kültürel etkisini daha görünür hâle getirmiştir. Özellikle aile içi ilişkiler, sadakat, akrabalık sınırları, alkol kullanımı, çocuk oyuncuların yer aldığı sahneler, başörtüsü gibi kültürel ve dinsel semboller ile bölgesel temsil biçimleri üzerinden yoğun izleyici tepkileri ortaya çıkmıştır (Şikayetvar, 2026). Nitekim Türk dizilerinin kültürel etkileri akademik literatürün yanı sıra, kamusal söylemde de tartışılmaktadır. Türkiye Gazetesi'nde yer alan bir haberde psikolog Raushan Birmagambetova'nın Türk dizilerini "entrika, dedikodu, agresiflik, acımasızlık ve aldatma" gibi öğeler üzerinden eleştirmesi, bu yapımların toplumsal etki bağlamında nasıl problematize edildiğini gösteren kanıtlardan biridir (<https://www.turkiyegazetesi.com.tr/>, 2025).

Yozlaşma kavramı bu noktada özel bir önem kazanmaktadır. Türk Dil Kurumu'nun (TDK) tanımına göre "yozlaşmak", özdeki olumlu niteliklerin dış etkenlerle yitirilmesi sonucu ortaya çıkan bozulma ve kötüye gidiş anlamına gelmektedir (<https://sozluk.gov.tr>, 2026). Kültürel yozlaşma ise, bir toplumun tarihsel süreçte oluşturduğu değerler, normlar, dil ve kimlik unsurlarının; modernleşme, küreselleşme, medya etkisi ve popüler kültür gibi dışsal faktörler ya da içsel dönüşümler sonucunda bozulması ve zayıflamasıyla ortaya çıkan kimlik erozyonu süreci olarak tanımlanabilir. Bu süreç, bireylerin kültürel aidiyetlerini kaybetmelerine, toplumsal değerlerin aşınmasına ve dilin niteliksizleşmesine yol açmak suretiyle hem sosyal hem de kültürel düzeyde bir kriz yaratır (Çalgan, 2026, Işık, 2022; Tombul, 2006). Medya bağlamında kültürel yozlaşma ise, aile bağlarının zayıflaması, mahremiyetin aşınması, çıkar ilişkilerinin olağanlaşması ve toplumsal değerlerin araçsallaştırılması gibi süreçlerle ilişkilendirilebilir (Güney, 2015: 18).

Stuart Hall'un kod çözümleme yaklaşımı (encoding/decoding), medya metninin üretici niyetiyle izleyici tarafından üretilen anlamlar arasındaki farklılaşmayı açıklamak için bu çalışmanın teorik çerçevesine temel oluşturmaktadır. Bu çalışma, Uzak Şehir'e yönelik izleyici tepkilerini Hall'un egemen, müzakereci ve muhalif okuma kategorileri (Hall, 1980: 128-138) bağlamında değerlendirecektir.

Bu doğrultuda araştırmanın temel problematiği şu şekilde ifade edilebilir: Yüksek izlenme oranlarına sahip popüler televizyon dizileri, aile yapısı, toplumsal değerler ve kültürel kimlik unsurlarını nasıl temsil etmekte ve bu temsiller izleyici tarafından ne ölçüde kabul, müzakere veya reddedilmektedir? Bu problematik, medya metninin tek yönlü bir anlam dayatması yapmadığı; aksine izleyicilerin kendi sosyo-kültürel sermayelerine göre farklı okuma pozisyonları geliştirebildiği varsayımına dayanmaktadır (Hall, 1980). Çalışmanın temel varsayımı, popüler dizilerde kültürel yozlaşma olarak nitelendirilebilecek temsillerin izleyici tarafından farklı düzeylerde sorunlu bulunduğu ve bu tepkilerin sistematik tematik örüntüler oluşturduğudur.

Bu bağlamda araştırma, Uzak Şehir dizisinin kültürel yozlaşmayı hangi temalar üzerinden temsil ettiğini ve izleyici yorumlarında bu temsilin nasıl alımlandığını incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Uzak Şehir dizisinde, izleyici yorumlarında kültürel yozlaşma ile ilişkilendirilen hangi anlatı ve içerik unsurları öne çıkmaktadır?
- Şikayetvar'daki izleyici yorumlarında hangi şikâyet temaları öne çıkmaktadır?

- İzleyiciler diziyi aile yapısı, kültürel temsil ve yayıncılık anlayışı bakımından nasıl değerlendirmektedir?
- Şikâyet odaklı izleyici yorumları, Stuart Hall'un müzakereci ve muhalif okuma kategorileri bağlamında nasıl yorumlanabilir?

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Medya çalışmaları literatüründe televizyon dizileri, sadece eğlence ürünleri olarak değil; toplumsal anlamların, kimliklerin ve değer sistemlerinin dolaşıma sokulduğu kültürel metinler olarak da ele alınmaktadır (Fiske, 1987; Hall, 1997). Bu yaklaşım, televizyonun toplumsal gerçekliği doğrudan yansıtan nötr bir araç olmaktan ziyade, belirli temsil kodları ve ideolojik çerçeveler aracılığıyla anlam üreten bir mecraya dönüştüğünü vurgular (Kellner, 1995). İzleyici araştırmaları ise bu anlamların her zaman aynı biçimde alınmadığını; alımlama süreçlerinin toplumsal konum, kültürel sermaye ve deneyimlere göre çeşitlendiğini göstermektedir (Morley, 1980; Ang, 1985; Hall, 1980).

Yozlaşma, sosyal bilimlerde siyasal ve yönetsel bağlamlarda ele alındığı gibi, kültürel ve toplumsal ilişkiler bağlamında da ele alınan çok boyutlu bir kavramdır. Güney, yozlaşmayı kamu gücünün özel çıkarlar için kötüye kullanılması üzerinden tanımlamakta ve bu olgunun toplumsal düzen ile kültürel yapı üzerinde yıkıcı etkiler doğurabildiğini vurgulamaktadır (Güney, 2015: 18). Ancak kültürel alanda yozlaşma, kamusal yetkinin kötüye kullanımıyla sınırlı kalmamakta; aile bağlarının çözülmesi, ahlaki sınırların belirsizleşmesi, mahremiyetin araçsallaşması ve toplumsal güvenin zayıflaması gibi süreçleri de kapsamaktadır (Erzurumluoğlu & Lebe, 2015).

Kültürel yozlaşma, yerel değerlerin terk edilip küresel kültürün etkisine girilmesiyle hızlanan bir süreçtir. Bu süreçte özellikle televizyon başta olmak üzere kitle iletişim araçları belirleyici bir rol oynar. Kültürel miras zayıfladıkça değerler aşınır ve toplumsal kimlik zarar görür. Yozlaşmanın artması, kültürün özgünlüğünü ve maddi-manevi niteliğini kaybetmesine yol açar. Yabancı kültürlerin etkisi ve bireylerin kendi değerlerine yeterince sahip çıkmaması bu süreci derinleştirir. Sonuçta milli ve manevi değerlere saygı azalır, toplumsal dayanışma zayıflar ve ahlaki çözülme ortaya çıkar (Genel & Gözetlik, 2022: 673). Bu doğrultuda, çalışmada kültürel yozlaşma, medya metinlerinde aile, sadakat, akrabalık, toplumsal güven ve kültürel hassasiyetlerin aşınmasına işaret eden temsiller bütünü olarak ele alınmaktadır.

Televizyon dizileri, aile kurumunun algılanışını ve toplumsal normları yeniden üretmede güçlü araçlardır. Yalçınkaya (2019: 33) bu duruma işaret ederek "Aile toplumun temelidir. Hızla modernleşen dünyada aile kurumu birçok tehlikeyle karşı karşıya kalmaktadır" tespitini yapar. Bu yaklaşım, popüler dizilerde aile ilişkileri, sadakat, evlilik ve akrabalık temsillerinin neden yoğun toplumsal tartışmalar ürettiğini anlamak açısından oldukça önemlidir.

Toplumlarda yer edinen popüler diziler, toplumsal değerlerin yeniden üretimi bakımından güçlü mecralardır. Özellikle yüksek izlenme oranına sahip diziler, belirli ilişki biçimlerini ve davranış kalıplarını sürekli görünür kılarak normlaştırma etkisi yaratabilmektedir (Duman, 2019). Bu bağlamda televizyon, salt bir eğlence aracı değil; aynı zamanda toplumsal değişim süreçlerini etkileyen kültürel bir aktör olarak değerlendirilmektedir. Nitekim Karabük örneğinde gerçekleştirilen bir araştırma, televizyonun "sosyal değişmeyi derinden etkileyen" bir araç olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır (Zavalsız & Dağcı, 2019: 186). Bu yönüyle televizyon dizileri, aile ilişkileri, ahlaki değerler ve toplumsal normların yeniden üretildiği önemli kültürel alanlar hâline gelmektedir. Beşikci (2023: 75) de televizyon dizilerinin izleyicilerin zihninde belli yapılar inşa ettiğini ve bu nedenle toplumsal algı üzerinde belirleyici bir rol oynadığını belirtmektedir. Ayrıca Eroğlu, televizyon dizilerinin bireycilik-toplumculuk ekseninde kültürel değişime katkıda

bulunduğunu ve bireysel arzuyu kolektif değerlerin önüne taşıyan anlatıların kültürel dönüşüm üzerinde etkili olduğunu belirtmektedir (Eroğlu, 2024: 45). Bu açıdan bakıldığında popüler diziler, izlenen senaryo metinleri olmakla beraber aynı zamanda kültürel eğilimlerin ve toplumsal beklentilerin tartışıldığı alanlardır.

İzleyici alımlaması perspektifinden değerlendirildiğinde ise medya içeriklerinin tek yönlü ve aynı sonucu üreten mesajlar olarak görülmesi yeterli değildir. Sarıkaya'nın uyuşturucu temalı dizilere ilişkin çalışması, izleyicilerin medya metinlerini farklı okuma biçimleriyle değerlendirebildiğini göstermektedir (Sarıkaya, 2020: 28). Stuart Hall'un kod çözümleme modeli (encoding/decoding), medya metinlerinin tekil ve sabit anlamlar taşımadığını; üreticinin "egemen" anlam önerisine karşı izleyicilerin kendi sosyo-kültürel sermayelerine göre kabul, müzakere veya reddetme biçimlerinde farklı okumalar geliştirebileceğini öne sürer (Hall, 1980). Bu çalışmada Şikayetvar yorumları, Hall'un sınıflandırması temelinde okunarak izleyicilerin diziyi doğrudan benimseyen, bazı unsurları müzakere eden veya egemen kodu açıkça reddeden pozisyonlardan hangilerini benimsediği analiz edilecektir. Böylece tematik frekansların ötesinde izleyici anlam üretimindeki çeşitlilik ve direniş biçimleri de görünür kılınacaktır. Aytan ve arkadaşlarının yerli dizilerin üniversite öğrencileri üzerindeki etkisine ilişkin araştırması da dizilerde sunulan yaşam tarzlarının, davranış kalıplarının ve ilişki biçimlerinin izleyici üzerinde etkili olabildiğini ortaya koyan önemli bir gösterge olmaktadır (Aytan vd., 2015: 20). Bu durum, kültürel yozlaşma temsillerinin de farklı izleyici kesimlerinde farklı karşılıklar bulabileceğini düşündürmektedir.

Aslantaş'ın televizyon dizilerinde aile kuşakları arasındaki ilişkiyi ele alan araştırması, aile temsillerinin yalnızca kurgu unsuru değil, aynı zamanda toplumsal rol ve değerlerin yeniden üretildiği bir alan olduğunu göstermektedir (Aslantaş, 2025). Bu nedenle aile, akrabalık, sadakat ve toplumsal sorumluluk gibi temaların yoğun biçimde işlendiği Uzak Şehir gibi diziler, kültürel yozlaşma tartışmaları açısından anlamlı bir inceleme nesnesi oluşturmaktadır.

Bu çalışmada "kültürel yozlaşma" kavramı, araştırmacının normatif bir hükmü olarak değil; ilgili literatürdeki kavramsallaştırmaları ve izleyici yorumlarında dile getirilen değer aşınması algılarını çözümlemeye yarayan analitik bir çerçeve olarak kullanılmaktadır.

3. ARAŞTIRMANIN AMACI, ÖNEMİ ve YÖNTEMİ

Bu çalışma, Uzak Şehir dizisine yönelik Şikayetvar platformunda paylaşılan izleyici şikâyetleri üzerinden kültürel yozlaşma algısının hangi temalar etrafında kurulduğunu incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, bir yandan dizide izleyici yorumlarında kültürel yozlaşma ile ilişkilendirilen anlatı unsurlarını belirlemekte; diğer yandan şikâyet odaklı izleyici yorumlarının bu unsurları nasıl kabul, müzakere ya da reddettiğini görünür kılmaktadır.

Çalışmanın önemi, popüler bir televizyon metnini sadece içerik düzeyinde değil, izleyici tepkileri ve alımlama süreçleriyle birlikte ele alarak kültürel yozlaşma tartışmalarını medya çalışmaları bağlamında çok boyutlu biçimde değerlendirmesinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca çalışma, Şikayetvar platformunda yer alan izleyici şikâyetlerini veri kaynağı olarak kullanması bakımından, televizyon dizilerine yönelik kamusal rahatsızlıkların ve değer temelli eleştirilerin somutlaştığı dijital mecralara odaklanarak literatüre özgün bir katkı sunmaktadır.

Bu yönüyle çalışma, kültürel yozlaşma tartışmalarını yalnızca kuramsal düzeyde ele alan mevcut literatürden farklı olarak, somut bir medya metni (Uzak Şehir) ve somut izleyici verileri (Şikayetvar yorumları) üzerinden ampirik bir çözümleme sunmaktadır. Ayrıca şikâyet odaklı bir dijital platformun akademik veri kaynağı olarak kullanılması, medya alımlama çalışmalarına yeni bir veri toplama mecrası önerisi niteliği taşımaktadır.

3.1. Araştırma Deseni

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmıştır. Araştırma stratejisi olarak tek örnek olay incelemesi benimsenmiş ve inceleme birimi olarak Uzak Şehir dizisi seçilmiştir. Araştırmada iki temel analitik yöntem birlikte kullanılmıştır: (1) Dizinin anlatı unsurlarının ve izleyici yorumlarının sistematik biçimde kodlanmasına yönelik tematik içerik analizi; (2) İzleyici yorumlarının medya metnine yönelik anlamlandırma pratikleri bağlamında değerlendirilmesine yönelik nitel alımlama analizi. İçerik analizi, şikâyet temalarının belirlenmesi ve frekanslandırılması için kullanılmış; Stuart Hall'un kodlama/kod açıklama modeli (encoding/decoding) ise tematik bulguların izleyici alımlama pozisyonları (egemen, müzakereci, muhalif okuma) açısından yorumlanmasında kuramsal-analitik çerçeve olarak işlevselleştirilmiştir (Hall, 1980).

3.2. Veri Kaynakları

Araştırmanın birincil veri kaynaklarını, Uzak Şehir dizisinin araştırma tarihinde erişilebilen bölümleri ile Şikayetvar platformunda yer alan izleyici yorumları oluşturmaktadır. Dizi bölümleri araştırmacı tarafından doğrudan izlenmiş; kültürel yozlaşma bağlamında izleyici yorumlarında öne çıkan anlatı unsurları izleme notlarıyla kayıt altına alınmıştır. Bu kapsamda, araştırma tarihi olan Mayıs 2026'ya kadar yayınlanmış ve ilk iki sezonu kapsayan toplam 63 bölüm incelenmiştir. Araştırmanın ikinci veri setini ise 23.05.2026 tarihinde Şikayetvar platformunda "Uzak Şehir" ve "Uzak Şehir dizisi" etiketleri üzerinden elde edilen 94 izleyici yorumu oluşturmaktadır.

Yorumların seçiminde doğrudan dizi içeriğine, anlatı yapısına veya temsillere ilişkin değerlendirme içeren paylaşımlar analize dâhil edilmiş; tekrar eden, içerik dışı paylaşımlar kapsam dışı bırakılmıştır.

3.3. Analiz Süreci

Analiz süreci iki aşamada yürütülmüştür. İlk aşamada, Uzak Şehir dizisinde kamuoyunda tartışma yaratan sahneler ve anlatı örüntüleri incelenmiş; aile yapısı, akrabalık sınırları, mahremiyet, kültürel temsil, toplumsal değerler ve yayıncılık anlayışı bağlamında öne çıkan içerikler belirlenmiştir. Bu aşamada dizide, izleyici yorumlarında kültürel yozlaşma ile ilişkilendirilen anlatı unsurları betimsel olarak çözümlenmiştir.

İkinci aşamada, Şikayetvar platformunda yer alan 94 izleyici yorumu satır satır okunmuş, açık kodlama tekniği uygulanmış ve tekrar eden anlam örüntülerinden hareketle temalar oluşturulmuştur. Kodlama sürecinde her yorum, içerdiği baskın şikâyet eksenine göre yalnızca bir tema altında sınıflandırılmıştır. Bu işlem sonucunda sekiz ana tema belirlenmiştir:

- Aile ve toplumsal değerler,
- Senaryo mantıksızlığı ve tekrarlar,
- Karakter eleştirileri,
- Yayın politikası ve süre uzatmaları,
- Yanlış kültürel/toplumsal temsiller,
- Askerî ve mesleki hatalar,
- Siyasi/dış politika hassasiyetleri,
- Gençler ve çocuklara etkisi.

Tematik kodlamanın ardından elde edilen bulgular, yalnızca frekans ve içerik düzeyinde değil, aynı zamanda izleyici alımlaması perspektifiyle de değerlendirilmiştir. Bu noktada Stuart Hall'un kodlama/kod açıklama (encoding/decoding) modeli analitik bir çerçeve olarak kullanılmıştır (Hall, 1980). Hall'a göre medya metinleri üreticiler tarafından belirli anlam kodlarıyla inşa edilmekte; ancak izleyiciler bu kodları aynı biçimde almak zorunda olmayıp egemen,

müzakereci ya da muhalif okuma konuları geliştirebilmektedir. Bu doğrultuda, Şikayetvar yorumları da yalnızca şikâyet konuları bakımından değil, dizinin sunduğu anlam dünyasına karşı izleyicilerin hangi alımlama pozisyonlarından tepki verdiklerini görmek amacıyla yorumlanmıştır.

Bu çerçevede, dizide sunulan ilişki biçimlerini, aile temsillerini ya da kültürel kodları doğrudan reddeden yorumlar muhalif okuma; dizinin genel anlatısını kabul etmekle birlikte tempo, karakter gelişimi veya olay örgüsünün işlenişine eleştirel yaklaşan yorumlar ise müzakereci okuma kapsamında değerlendirilmiştir. Egemen okuma biçimine işaret eden yorumlar veri setinde sınırlı düzeyde görünür olduğundan, analizde özellikle müzakereci ve muhalif alımlama örüntüleri öne çıkmıştır. Böylece çalışma, izleyici yorumlarının yalnızca hangi temalarda yoğunlaştığını değil, aynı zamanda bu yorumların medya metnine yönelik nasıl bir anlamlandırma ve direnç pratiği ürettiğini de ortaya koymayı amaçlamıştır.

Hall'un alımlama kategorileri bu çalışmada bağımsız ve ayrı bir nicel kodlama şeması olarak değil, tematik bulguların ikinci düzeyde yorumlanmasını sağlayan açıklayıcı bir kuramsal çerçeve olarak kullanılmıştır.

3.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Kodlama sürecinde analitik tutarlılığı ve güvenirliliği sağlamak amacıyla uzman denetimi yöntemine başvurulmuştur. Bu doğrultuda, iletişim alanında doktora eğitimini tamamlamış ve Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak görev yapan bir alan uzmanı, oluşturulan kodlama defteri ve tema kategorileri üzerinde bağımsız bir değerlendirme gerçekleştirmiştir. Uzman, kodlama mantığının tutarlılığını ve temaların veriyle uyumunu incelemiş; değerlendirme sonucunda ortaya çıkan görüş ayrılıkları araştırmacı ile uzman arasında yürütülen müzakere süreciyle giderilerek nihai tema yapısı oluşturulmuştur. Bu süreç, nitel araştırmalarda güvenirliliği artırmaya yönelik kabul görmüş uygulamalardan biri olan uzman geçerliği ilkesiyle uyumludur (Lincoln & Guba, 1985).

Bununla birlikte Şikayetvar platformunun doğası gereği daha çok rahatsızlık ve şikâyet eksenli içerikleri görünür kıldığı dikkate alınması gerekmektedir. Bu nedenle elde edilen bulgular tüm izleyici kitlesine genellenebilir nicel sonuçlar olarak değil, belirli bir izleyici kesiminin öne çıkan eleştirisi temaları olarak değerlendirilmelidir.

Kodlama sürecinde oluşturulan temalar ilk kodlama tamamlandıktan sonra yeniden gözden geçirilmiş, benzer kodlar birleştirilmiş ve temalar arası sınırlar netleştirilerek analitik tutarlılık sağlanmıştır.

3.5. Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma bazı sınırlılıklar içermektedir. İlk olarak araştırma, tek bir dizi örneği olan Uzak Şehir ile sınırlıdır. İkinci olarak izleyici verileri, yapısı gereği daha çok rahatsızlık ve memnuniyetsizlik odaklı içerikleri görünür kılan Şikayetvar platformundan elde edilmiştir. Bu nedenle elde edilen bulgular, dizinin tüm izleyici kitlesini değil; şikâyetlerini dijital bir platforma taşımayı tercih eden belirli bir izleyici kesiminin değerlendirmelerini yansıtmaktadır. Üçüncü olarak veriler 23.05.2026 tarihinde gerçekleştirilen tek bir tarama oturumunda toplanmış olup, bu tarihten sonra eklenen yorumlar veri setine dâhil edilmemiştir. Bu durum, veri setinin belirli bir zaman kesitini temsil ettiği anlamına gelmektedir. Dördüncü olarak, Şikayetvar'ın şikâyet odaklı yapısı nedeniyle veri setinde özellikle muhalif ve müzakereci okuma örüntüleri görünür hale gelmiş; dizinin anlam çerçevesini doğrudan benimseyen egemen okuma biçimi bu veri setinde temsil edilememiştir. Bu nedenle Stuart Hall'un alımlama kategorileri bu çalışmada eşit dağılımlı izleyici pozisyonları üretmek amacıyla değil, özellikle muhalif ve müzakereci okuma örüntülerini açıklamaya yardımcı olan yorumlayıcı bir çerçeve olarak kullanılmıştır. İlgili literatür, bireylerin

kitle iletişim araçlarında karşılaştıkları rahatsız edici içeriklere yönelik tepkilerini her zaman yazılı şikâyet mecralarına taşımadığını; bu tepkilerin çoğunlukla anlık duygusal reaksiyonlar, sosyal medya paylaşımları veya izleme tercihlerini değiştirme (kanalı değiştirme/bırakma) şeklinde tezahür ettiğini göstermektedir (Arendt, 2023; Fikkers & Piotrowski, 2020; Lee, 2019). Dolayısıyla, Şikayetvar platformunda ulaşılan 94 yorum, izleyici kitlesinde oluşan genel huzursuzluğun somutlaşmış ve platforma yansımış nitelikli bir kesitini temsil etmektedir. Son olarak çalışma nitel desende kurgulandığı için sonuçlar istatistiksel genelleme amacı taşımamaktadır.

4. BULGULAR

4.1. İzleyici Şikâyetlerinin Tematik Dağılımı

Şikayetvar platformunda yer alan 94 izleyici yorumunun içerik analizi sonucunda şikâyetlerin sekiz ana tema etrafında yoğunlaştığı görülmüştür. Kodlama sürecinde her yorum, baskın şikâyet eksenine göre yalnızca bir tema altında sınıflandırılmıştır. Elde edilen bulgular, izleyici tepkilerinin en çok aile yapısı ve toplumsal değerler ile senaryonun işleniş biçimi etrafında toplandığını göstermektedir.

Tablo 1. Uzak Şehir İzleyici Şikâyetlerinin Tematik Dağılımı

Tema	Açıklama	Yorum /şikâyet sayısı	%	Yorumlar
Aile ve Toplumsal Değerler	Nikâhsız ilişkiler, kardeşin eşiyle evlenme, dini/ahlaki hassasiyetlere aykırı sahneler	28	29,8	"...Dizideki içerikler, özellikle aile düzenini hiçe sayan ve toplumsal değerleri zedeleyen sahneler, beni son derece rahatsız ediyor..."
Senaryo Mantıksızlığı ve Tekrarlar	Uzatılan aşk sahneleri, kısır döngüde ilerleyen hikâye, sürekli çocuk kaçırma	22	23,4	"...Senaryo sanki ilerlemiyor, karakterler yerinde sayıyor ve her bölüm aynı çekişmeleri izliyoruz..."
Karakter Eleştirileri	Boran karakteri, doktor karakterin gerçek dışı yazımı, uyumsuz oyuncu seçimleri	15	16,0	"...Boran karakterinin varlığı diziye gereksiz bir karanlık ve iticilik katıyor..."
Yayın Politikası ve Süre Uzatmaları	Reyting uğruna gereksiz uzatma, izleyiciyi hafife alma, reklam baskısı	10	10,6	"Yarım saatlik içerik adeta gece yarısına kadar yayına yayılıyor."
Yanlış Kültürel/Toplumsal Temsiller	Şehir kimliğinin bozulması, töre ve geleneklerin yanlış aktarılması	8	8,5	"...barut testi gibi sahneler hem mantık açısından günümüz şartlarıyla uyumlamakta hem de töreyi yanlış ve yanıltıcı bir şekilde lanse etmektedir..."
Siyasi/Dış Politika Hassasiyetleri	Filistin'e yönelik hakaret, subliminal mesajlar	5	5,3	"...Filistin'e yönelik hakaret içeren ifadeler kullanıldığını gördüm. Bu sahneler beni derinden rahatsız etti ve incitti..."
Askerî ve Mesleki Hatalar	Jandarma rütbe hatası, doktor karakterin mesleğe uygun olmayan davranışları	3	3,2	"...Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde, Jandarma Genel Komutanlığı, Kara Kuvvetleri Komutanlığı vb. Hiçbir yerde "uzman çavuş" rütbesini taşıyan bayan asker bulunmamaktadır..."
Gençler ve Çocuklara Etkisi	Çocuk odaklı senaryo, gençlere kötü örnek olma	3	3,2	"...Dizide bu tür davranışlar ve suç unsuru içeren olaylar, toplumda normalmiş gibi sunulmakta ve gençlere kötü örnek olmaktadır..."
Toplam		94	100	

Tablo 1'de görüldüğü üzere, şikâyetlerin en büyük bölümü aile ve toplumsal değerlere yöneliktir. Bu tema tek başına tüm yorumların yaklaşık üçte birini oluşturmaktadır (%29,8). İkinci

sırada senaryo mantıksızlığı ve tekrarlar (%23,4), üçüncü sırada ise karakter eleştirileri (%16,0) yer almaktadır. Daha düşük oranlarda olsa da yayın politikası, kültürel temsil, siyasi hassasiyetler ve mesleki gerçeklik sorunları da izleyici şikâyetlerinde belirgin bir şekilde öne çıkmaktadır.

4.2. Aile ve Toplumsal Değerler Teması

İzleyici şikâyetlerinde en baskın tema, dizide izleyiciler tarafından aile yapısını ve toplumsal değerleri zedelediği düşünülen sahnelerdir. Bu tema altında nikâhsız ilişkiler, kardeşin eşine yönelik yakınlık, evlilik dışı ilişki imaları ve dini/ahlaki hassasiyetlerle çeliştiği düşünülen sahneler öne çıkmıştır. İzleyici yorumları, bu içeriklerin sadece dramatik kurgu unsurları olarak değerlendirilmediğini; aksine izleyiciler tarafından toplumun değer sistemi açısından sorunlu bulunan temsil biçimleri olarak algılandığını göstermektedir. Bu bulgu, televizyon dizilerinde aile temsillerinin toplumsal model üretici işlev taşıdığına işaret eden çalışmalarla uyumludur (Aslantaş, 2025). Aynı zamanda dizilerde sunulan yaşam tarzı ve ilişki kalıplarının izleyici üzerinde etkili olabildiğini ortaya koyan araştırmalarla da örtüşmektedir (Aytan vd., 2015).

Stuart Hall'ın kod açıklama modeli açısından değerlendirildiğinde, bu tema altında toplanan yorumların önemli bir kısmı muhalif okuma örüntüsü sergilemektedir. İzleyiciler, dizide dolaşıma sokulan ilişki biçimlerini ve aile içi çatışma unsurlarını, kendi ahlaki ve kültürel değer sistemleri açısından sorunlu bularak açık bir şekilde reddetmektedir. Bu nedenle söz konusu yorumlar, medya metninin egemen anlam çerçevesine karşı geliştirilen eleştirel ve karşıt bir alımlama pratiği olarak okunabilir. Burada izleyici, duyduğu rahatsızlık ifade etmekle kalmamakta, aynı zamanda dizide normalleştirildiğini düşündüğü ilişki biçimlerine karşı kültürel bir sınır da çizmektedir.

Bu durum, aile temsillerinin Türkiye bağlamında yalnızca estetik ya da anlatısal tercihler olarak değil, izleyici nezdinde toplumsal düzen ve ahlaki sınırlarla ilişkili göstergeler olarak algılandığını düşündürmektedir. Dolayısıyla izleyici şikâyetleri, kültürel yozlaşmanın medya metinlerinde nasıl algılandığını göstermesi bakımından önemli bir işlev görmektedir.

4.3. Senaryo Mantıksızlığı ve Tekrarlar Teması

İkinci büyük tema, dizinin anlatı yapısına yöneltlen eleştirilerden oluşmaktadır. İzleyiciler, hikâyenin yeterince ilerlemediğini, olayların kısır döngü içinde tekrarlandığını ve özellikle aşk sahneleri ile çocuk kaçırma gibi olayların gereğinden fazla uzatıldığını belirtmiştir. Bu durum, izleyicinin yalnızca ahlaki ya da kültürel içerikten değil, anlatı ekonomisinin zayıflamasından da rahatsızlık duyduğunu göstermektedir. Duman'ın (2019) popüler dizilerde benzer anlatı kalıplarının tekrarına ilişkin saptamaları, bu temanın açıklanmasında işlevsel görünmektedir. İzleyiciye göre anlatının sürekli uzatılması, dizinin dramatik yoğunluğunu artırmaktan çok inandırıcılığını zayıflatmaktadır.

Hall'ın kod açıklama modeli (Hall, 1980: 132) açısından değerlendirildiğinde, bu tema altında yer alan yorumların önemli bir bölümü müzakereci okuma biçimiyle ilişkilendirilebilir. Çünkü bu yorumlarda izleyici, dizinin temel hikâyesini ya da genel dramatik çerçevesini tümüyle reddetmemektedir; tersine, izlemeye devam ederek metinle ilişki kurmakta, ancak anlatının sunuluş biçimine, tempo sorunlarına ve tekrar eden olay örgüsüne eleştirel bir mesafe almaktadır. Bu anlamda izleyici, metnin genel yapısını kabul etmekle birlikte bazı anlatısal tercihlere itiraz etmekte ve kendi beklentileri doğrultusunda alternatif bir değerlendirme geliştirmektedir.

Bu bulgu, izleyici alımlamasının yalnızca içerik onayı veya reddi üzerinden işlemediğini; aynı zamanda anlatısal kalite, tempo, inandırıcılık ve dramatik denge gibi estetik unsurlar üzerinden de şekillendiğini göstermektedir. Dolayısıyla kültürel yozlaşma algısı, yalnızca değer aşınmasıyla değil, anlatısal bozulma ve yapay dramatizasyon hissiyle de ilişkilendirilmektedir.

4.4. Karakter Eleştirileri Teması

Yorumların %16'sını karakter odaklı eleştiriler oluşturmaktadır. Bu başlık altında özellikle Boran karakterine yönelik yoğun tepki dikkat çekmektedir. İzleyicilerin bir kısmı bu karakterin dizinin genel havasını bozduğunu, anlatıyı geriye çektiğini ve zaman zaman tutarsız biçimde işlendiğini düşünmektedir. Benzer biçimde doktor karakterin gerçek dışı yazımı ve bazı oyuncu seçimlerinin karakterlerle uyumsuz bulunduğu da görülmektedir. Bu durum, izleyici algısında yalnızca olay örgüsünün değil, karakter inşasının da kültürel inandırıcılık bakımından önemli olduğunu göstermektedir.

4.5. Yayın Politikası ve Süre Uzatmaları Teması

İzleyici şikâyetlerinin bir diğer önemli boyutu, yayın politikasına ilişkindir. Yorumlarda dizinin reyting kaygısıyla gereğinden fazla uzatıldığı, kısa bir içeriğin uzun yayın akışı içine yayıldığı ve bu durumun izleyicide "hafife alınma" duygusu yarattığı belirtilmektedir. Bu tema, ticari yayıncılık mantığı ile izleyici memnuniyeti arasındaki gerilimi görünür kılmaktadır. Özellikle dramatik yapının reklam ve süre baskısı altında zayıfladığı algısı, dizinin salt içerik yönünden değil, yayıncılık pratiği bakımından da eleştirildiğini göstermektedir.

4.6. İzleyiciye Göre Yanlış Kültürel ve Toplumsal Temsiller Teması

İzleyicilerin bir bölümü, dizide şehir kimliğinin, törelerin ve geleneksel yapıların yanlış veya abartılı bir biçimde temsil edildiğini değerlendirmektedir. Bu yorumlara göre dizi, belirli kültürel unsurları günümüz koşullarından kopuk, tek boyutlu ya da gerçeğe aykırı biçimde sunmaktadır. Bu bulgu, televizyon dizilerinin kültürel temsilleri sadece görünür kılmakla kalmayıp aynı zamanda yeniden biçimlendirdiğini düşündüren literatürle ilişkilendirilebilir (Eroğlu, 2024; Aslantaş, 2025). İzleyici tepkisi, özellikle bölgesel kimliklerin klişeleştirilmesi riskine işaret etmektedir.

4.7. Siyasi/Dış Politika Hassasiyetleri Teması

Görece daha sınırlı sayıda olmakla birlikte bazı yorumlar, dizide Filistin'e ilişkin göndermeler yahut subliminal mesaj olarak algılanan sahneler sebebiyle siyasi ve dış politika eksenli rahatsızlıklar içermektedir. Bu yorumlar, popüler dizi izleyicisinin sadece aile ve ahlak ekseninde değil, uluslararası duyarlılıklar açısından da içerik değerlendirmesi yaptığını göstermektedir. Özellikle semboller ve renk kullanımı üzerinden geliştirilen şikâyetler, izleyicinin diziyi kültürel olduğu kadar politik bir metin olarak da okuyabildiğine işaret etmektedir.

4.8. Askerî ve Mesleki Hatalar ile Gençler ve Çocuklara Etki Temaları

Daha az sayıda görünmesine rağmen askerî ve mesleki hatalar ile gençler ve çocuklara etkisi temaları da dikkat çekicidir. İzleyicinin izlediklerinde gerçekçilik beklentisi söz konusudur. Jandarma rütbeleri ya da doktor karakterin meslek etiğine aykırı davranışları gibi ayrıntılar, izleyicinin gerçeklik beklentisinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanında bazı yorumlarda çocukların ve gençlerin, izleyiciler tarafından gayrimeşru ya da sorunlu olarak nitelendirilen ilişki temsilleri ile olumsuz davranış örüntülerinden etkilenebileceği dile getirilmiştir. Bu bulgu, yerli dizilerin özellikle genç izleyici üzerinde davranışsal ve algısal etkiler oluşturabileceğini belirten çalışmalarla uyumludur (Aytan vd., 2015: 20; Sarıkaya, 2020: 28).

5. TARTIŞMA

Bu araştırma, Uzak Şehir dizisine yönelik izleyici şikâyetlerinin ağırlıklı olarak aile yapısı, toplumsal değerler ve anlatı kurgusu etrafında yoğunlaştığını göstermektedir. Elde edilen bulgular, izleyici nezdindeki kültürel yozlaşma algısının sadece ahlaki ihlallerle sınırlı olmadığını; aynı zamanda senaryonun tekrar eden yapısı, karakterlerin inandırıcılığı, yayın politikası ve kültürel

temsillerin doğruluğu ile birlikte değerlendirildiğini ortaya koymaktadır. Karakter eleştirileri, yayın politikası ve mesleki gerçeklik hatalarına ilişkin yorumlar ise çoğunlukla müzakereci okuma eğilimi gösterirken; aile yapısı, kültürel temsil ve siyasi hassasiyetlere ilişkin yorumlar daha belirgin biçimde muhalif okuma örüntüleri sergilemektedir.

İçerik analizi bulguları, izleyici tepkilerinin ağırlıklı olarak aile temsillerine odaklandığını göstermektedir; Hall'un çerçevesi kullanılarak bu tepkiler, egemen kodu tümüyle reddeden "muhalif okumalar" ile metnin izlenme eylemini kabul edip anlatı temposu veya karakter kurgusunu eleştiren "müzakereci okumalar" arasında ayrıştırılabilir.

En yoğun şikâyetlerin aile ve toplumsal değerlere yönelmesi, televizyon dizilerinde aile temsillerinin Türkiye'de hâlâ son derece hassas bir tartışma alanı olduğunu göstermektedir. Nikâhsız ilişkiler, kardeşin eşiyle ilişki kurulması ya da dini hassasiyetlere aykırı bulunduğu düşünülen sahneler, izleyici tarafından bireysel tercih olarak görülmenin yanı sıra, toplumsal düzen açısından sorunlu veya riskli göstergeler olarak da okunmaktadır. Bu bulgu, televizyon dizilerinin aile modelini ve kuşaklar arası ilişki biçimlerini yeniden ürettiğini vurgulayan çalışmalarla örtüşmektedir (Aslantaş, 2025). Aynı şekilde, yerli dizilerin yaşam tarzı ve ilişki kalıpları üzerinden izleyici davranışlarını etkileyebildiğine işaret eden araştırmalar da bu yorumu desteklemektedir (Aytan vd., 2015: 20).

Senaryo mantıksızlığı ve tekrarlar temasının ikinci sırada yer alması, izleyicinin kültürel yozlaşma algısını salt içerik düzeyinde değil, anlatının işleniş biçimi üzerinden de kurduğunu göstermektedir. Olayların sürekli tekrar etmesi, kısır döngüde ilerleyen ilişkiler ve yapay biçimde uzatılan sahneler, izleyicide hem estetik yorgunluk hem de yayıncı kuruluşa yönelik güvensizlik üretmektedir. Bu durum, popüler dizilerde benzer anlatı şemalarının tekrar ettiğini ve ticari başarı uğruna dramatik yapının zorlandığını belirten çalışmalarla ilişkilendirilebilir (Duman, 2019; Gökmen, 2022).

Karakter eleştirileri ve yayın politikası şikâyetleri ise kültürel yozlaşma algısının çok katmanlı yapısını ortaya koymaktadır. İzleyici sadece sahnenin içeriğine değil, karakterlerin nasıl yazıldığına ve dizinin hangi ticari mantıkla sunulduğuna da dikkat etmektedir. Özellikle Boran karakterine yönelik tepki, anlatı içindeki karakter dengesinin izleyici tatmini üzerinde belirleyici olduğunu göstermektedir. Yayın politikası ve gereksiz süre uzatmaları ise ticari yayıncılıkla izleyici beklentisi arasındaki gerilimi görünür hâle getirmektedir. Bu durum, televizyon dizilerinin kültürel değişim üzerindeki etkisinin temsil düzeyi ile birlikte medya endüstrisinin işleyişi düzeyinde de okunması gerektiğini düşündürmektedir (Eroğlu, 2024: 45).

İzleyiciler tarafından yanlış yahut abartılı bulunduğu belirtilen kültürel ve toplumsal temsillere ilişkin eleştiriler, dizinin özellikle bölgesel kimlikleri ve geleneksel yapıları nasıl sunduğu konusunda izleyicinin hassasiyet geliştirdiğini göstermektedir. Bu sonuç, kültürel temsilin salt görünürlük meselesi olmadığını; aynı zamanda doğruluk, adalet ve toplumsal saygı meselesi olarak da algılandığını ortaya koymaktadır. Siyasi/dış politika hassasiyetleri ile askerî ve mesleki hatalar daha düşük oranda görünse de, bu şikâyetler izleyicinin dizi metnini çok yönlü biçimde değerlendirdiğini ve gerçeklik beklentisini koruduğunu göstermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, izleyici şikâyetlerinin en yoğun şekilde aile yapısını zedelediği düşünülen içerikler ile senaryonun mantıksız ve tekrara dayalı ilerleyişi etrafında toplandığı görülmektedir. Özellikle Boran karakteri özelinde dile getirilen eleştiriler, karakter inşasının izleyici memnuniyetinde belirleyici olduğunu göstermektedir. Bunun yanında yayın politikası, süre uzatmaları ve reklam baskısı, izleyicide değersizleştirilme duygusu yaratmakta; kültürel yozlaşma algısı ise, izleyicilerin aile değerlerinin aşındığını ve toplumsal geleneklerin yanlış aktarıldığını düşündükleri temsiller üzerinden güçlü bir şekilde ifade edilmektedir. Filistin

hassasiyeti, askerî ve mesleki gerçeklik hataları ile çocuklar ve gençler üzerindeki olası etkiler daha sınırlı sayıda dile getirilmiş olsa da, dikkat çekici alt temalar olarak öne çıkmaktadır.

SONUÇ

Bu çalışma, Uzak Şehir dizisine yönelik 94 izleyici yorumunu içerik analizi yöntemiyle incelemiş ve izleyici şikâyetlerinin sekiz ana tema etrafında toplandığını ortaya koymuştur. Bulgular, en yoğun eleştirilerin aile ve toplumsal değerler, senaryo mantıksızlığı ve tekrarlar, karakter inşası ve yayın politikası üzerinde yoğunlaştığını göstermektedir. Bu sonuç, kültürel yozlaşma algısının sadece ahlaki içeriklerden değil; anlatı stratejileri, karakter sunumu, yayıncılık mantığı ve kültürel temsil biçimlerinden beslendiğini göstermesi bakımından önemlidir.

Özellikle izleyiciler tarafından aile yapısını zedelediği ve akrabalık sınırlarını belirsizleştirdiği düşünülen sahneler, izleyicinin en duyarlı olduğu alanı oluşturmaktadır. Bunun yanında dizinin gereğinden fazla uzatıldığı, anlatısal tekrarların çoğaldığı ve bazı karakterlerin inandırıcılığını yitirdiği yönündeki eleştiriler, izleyicinin kültürel yozlaşma algısını salt değer aşınması üzerinden değil, aynı zamanda anlatısal bozulma üzerinden de kurduğunu düşündürmektedir. Bu yönüyle Uzak Şehir, dramatik bir televizyon metni olarak okunmanın ötesinde kültürel temsil, aile yapısı, ticari yayıncılık ve medya etiği üzerine kamusal tartışma üreten bir popüler kültür ürünü olmaktadır.

Sonuç olarak, Şikâyetvar platformunda yer alan şikâyet odaklı izleyici yorumları düzleminde Uzak Şehir, dramatik bir televizyon metni olarak okunmanın ötesinde kültürel temsil, aile yapısı, ticari yayıncılık ve medya etiği üzerine kamusal tartışma üreten bir popüler kültür ürünü olmaktadır. Ancak vurgulanmalıdır ki, bu bulgular dizinin tüm izleyici kitlesinin değil; şikâyetlerini ve rahatsızlıklarını dijital bir platforma taşımayı tercih eden belirli bir izleyici kesiminin algılarını yansıtmaktadır. Çalışma, popüler dizilerin toplumdaki değer tartışmalarını şekillendirme gücünü bir kez daha ortaya koymakta; bu nedenle yüksek izlenme oranına sahip yapımlarda içerik duyarlılığı ve kültürel temsil sorumluluğunun birlikte düşünülmesi gerektiğini göstermektedir.

Stuart Hall'un kod açıklama modeli bağlamında değerlendirildiğinde, Uzak Şehir örneği izleyicinin medya metnini pasif biçimde tüketmediğini; aksine aile, kültür, temsil ve anlatı düzleminde metni müzakere eden veya açıkça reddeden aktif bir alımlama pratiği geliştirdiğini göstermektedir.

Öneriler

Araştırma bulguları doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

Yayıncı kuruluşlara yönelik öneriler: Yüksek izlenme oranına sahip dizilerde aile yapısı, akrabalık ilişkileri ve toplumsal değerler gibi hassas temaların işlenişinde kültürel danışmanlık mekanizmalarının oluşturulması; senaryo geliştirme süreçlerinde psikolog, sosyolog ve kültürel araştırmacılar tarafından oluşan danışma kurullarının etkinleştirilmesi önerilmektedir.

Düzenleyici kurumlara yönelik öneriler: RTÜK başta olmak üzere düzenleyici kurumların, izleyici şikâyetlerini salt bireysel müracaat olarak değerlendirmek yerine, sistematik içerik izleme ve kamuoyu duyarlılığı analizleri yoluyla politika geliştirmesi önerilmektedir.

Medya okuryazarlığı alanına yönelik öneriler: Özellikle genç izleyici kitlesine yönelik medya okuryazarlığı eğitimlerinin, popüler dizi içeriklerinin eleştirel değerlendirilmesini de kapsayacak biçimde genişletilmesi gerekmektedir.

Akademik araştırmalara yönelik öneriler: Gelecek çalışmalarda farklı dizilerin karşılaştırmalı olarak incelenmesi, farklı dijital platformlardan (YouTube, X, Instagram, Ekşi Sözlük, fan forumları)

elde edilen izleyici verileriyle daha geniş veri setleri oluşturulması ve egemen okuma biçimlerinin de görünür kılınabileceği çok platformlu araştırma tasarımlarının benimsenmesi önerilmektedir.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı

Bu çalışmanın hazırlanması sırasında yazar, metnin dilinin gözden geçirilmesi, dilbilgisi ve anlatım düzeltmelerinin yapılması ve çeviri desteği sağlanması amacıyla ChatGPT ve Microsoft Copilot yapay zekâ araçlarından yararlanmıştır. Bu araçların kullanımından sonra yazar, elde edilen çıktıları gerektiği şekilde gözden geçirip düzenlemiş ve çalışmanın nihai içeriğini kendisi oluşturup kontrol etmiştir. Yayınlanan makalenin içeriğine ilişkin tüm sorumluluk yazara aittir.

KAYNAKÇA

- Ang, I. (1985). *Watching Dallas: Soap opera and the melodramatic imagination*. Methuen.
- Arendt, F. (2023). Media stereotypes, prejudice, and preference-based reinforcement: Toward the dynamic of self-reinforcing effects by integrating audience selectivity. *Journal of Communication*, 73(5), 463–475. <https://doi.org/10.1093/joc/jqad019>
- Aslantaş, M. (2025). Televizyon dizilerinde topluma sunulan aile kuşakları arasındaki ilişki ve etkileşim: Kızılık Şerbeti ve Yalı Çapkını örneği. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(4), 1816–1836. <https://doi.org/10.21547/jss.1619876>
- Aytan, E., Devrez, B., Üstün, K., Yavaş, R., Yazıcı, B., Yüksel, A., & Altındağ, Ö. (2015). Yerli dizilerin üniversite öğrencileri üzerindeki etkileri. *Ufuk Ötesi Bilim Dergisi*, 14-15(1), 15-34. <https://izlik.org/JA69CU24BP>
- Beşikci, B. (2023). İslami kimliğin dizilerdeki sunumu: Kızılık Şerbeti örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 52, 74-91. <https://doi.org/10.52642/susbed.1338644>
- Çalgan, M. A. (2026). Toplumsal Bir Sorun Olarak Kültürel Yozlaşma: Ayet ve Hadisler Işığında Güncel Bir Değerlendirme. *Bilimname*, 55, 1-30.
- Duman, E. (2019). Benzer dizilerin benzer özellikleri. *Bilar: Bilim Armonisi Dergisi*, 2(2), 65-85. <https://doi.org/10.37215/bilar.2019257651>
- Eroğlu, M. (2024). *Bireycilik ve toplumculuk ekseninde Türkiye’de TV dizilerinin kültürel değişime etkileri* (Yüksek lisans tezi). Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erzurumluoğlu, B., & Lebe, F. (2015). *Türkiye’deki kamu hizmetleri ve yönetiminde yozlaşma algısı ve siyasal eğilimler araştırması* (Özet rapor). Adıyaman Üniversitesi Yayınları.
- Fikkers, K. M., & Piotrowski, J. T. (2020). Content and person effects in media research: Studying differences in cognitive, emotional, and arousal responses to media content. *Media Psychology*, 23(4), 493-520. <https://doi.org/10.1080/15213269.2019.1608257>
- Fiske, J. (1987). *Television culture*. Methuen.
- Genel, M. G., & Gözetlik, E. (2022). Yasak Elma dizisinin Türk aile yapısına uygunluğu ve kültürel yozlaşmaya etkileri [The suitability of the Forbidden Apple series to Turkish family structure and its effects on cultural corruption]. In *Proceedings of the 6th International Education and Innovative Sciences Congress* (pp. 668-673). Burdur Mehmet Akif Ersoy University.
- Gökmen, E. (2022). Yerli televizyon dizilerinde toplumsal sınıfların manipülasyonu: Bir göstergebilim analizi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2022(60), 186–225. <https://doi.org/10.47998/ikad.1080363>
- Güney, T. (2015). Yozlaşmanın sosyal ve kültürel etkileri: Bir literatür incelemesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 43, 15-22.
- Hall, S. (1980). Encoding/decoding. In S. Hall, D. Hobson, A. Lowe, & P. Willis (Eds.), *Culture, media, language: Working papers in cultural studies, 1972-79* (pp. 128-138). Hutchinson.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. Sage in association with the Open University.

- Işık, Y. (2022). Modernleşmenin Sonucu Olarak Yabancılaşma Olgusu ve Kültürel Yabancılaşma Bağlamında Türk Modernleşmesinin Değerlendirilmesi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 7, 381-403. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1088252>
- Kanal D. (2026). *Uzak Şehir*. 23 Mayıs 2026 tarihinde erişildi. <https://www.kanald.com.tr/uzak-sehir>
- Kellner, D. (1995). *Media culture: Cultural studies, identity, and politics between the modern and the postmodern*. Routledge.
- Lee, M. (2019). Feeling displeasure from online social media postings: A study using cognitive dissonance theory. *Computers in Human Behavior*, 97, 231-240. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2019.03.018>
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage.
- Morley, D. (1980). *The Nationwide audience: Structure and decoding*. British Film Institute.
- Sarıkaya, T. (2020). Uyuşturucu temalı dizilerin gençler tarafından alımlanması: Breaking Bad (2008) ve Narcos (2015) örneği. *Atatürk İletişim Dergisi*, 19, 23-40.
- Şikayetvar. (2026). *Kanal D / Uzak Şehir şikayetleri*. Erişim tarihi: 23 Mayıs 2026, <https://www.sikayetvar.com/kanal-d/uzak-sehir>
- Tombul, I. (2006). *Kültürel yozlaşmanın göstergesi olarak televizyonda dilin kullanımı: Televizyon sunucuları örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türk Dil Kurumu. (2026). *Güncel Türkçe Sözlük: "yozlaşmak"*. Erişim tarihi: 23 Mayıs 2026, <https://sozluk.gov.tr/>
- Türkiye Gazetesi. (2025, 12 Nisan). Türk dizileri hakkında sözleri viral oldu: Türk dünyasından yorum yağdı. *Türkiye Gazetesi*. Erişim tarihi: 23 Mayıs 2026, <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/magazin/turk-dizileri-hakkinda-sozleri-viral-oldu-turk-dunyasindan-yorum-yagdi-1108390>
- Yalçınkaya, F. (2019). Modern Çağın Kumaları: Metresler Ve Türkiye’de Yayınlanan Diziler. *Folklor Akademi Dergisi*, 2(1), 33-52. <https://izlik.org/JA92CA25CK>
- Zavalsız, Y. S., & Soydaş Dağcı, Y. (2019). Televizyon Dizilerinin Toplum Üzerindeki Etkisi (Karabük Örneği). *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (ÇÜİFD)*, 19(1), 185-201. <https://doi.org/10.30627/cuilah.549553>